

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 4. rujna 2023.

Analiza odluke

Brnabić protiv Hrvatske
zahtjev br. 4746/16

čl. 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju – zaštita vlasništva

*Okrivljenik koji je djelomično oslobođen optužbi u kaznenom postupku
nije bio žrtva povrede Konvencije
zbog nedosuđivanja njegovom branitelju troškova kaznenog postupka*

Odbor od tri suca Europskog suda za ljudska prava (dalje: Europski sud) donio je 28. veljače 2023. odluku o nedopuštenosti zahtjeva kojom je odbacio zahtjev podnositelja.

Podnositelju je suđeno za 7 kaznenih djela. Presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu (dalje: OKS Zgb) proglašen je krivim za 4 kaznena djela te mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 7 godina, dok su preostale 3 optužbe odbijene. Ujedno, OKS Zgb je presudio da se troškovi postupka u dijelu odbijenih optužbi, uključujući troškove i izdatke podnositeljeva branitelja, trebaju podmiriti iz državnog proračuna u skladu s člankom 123. stavkom 1. ZKP-a¹. Branitelj podnositelja je OKS Zgb dostavio zahtjev za naknadu troškova postupka, zatraživši isplatu troškova postupka na svoj poslovni račun. Predmetni sud odbio je zahtjev branitelja uz obrazloženje da nije moguće izračunati troškove i izdatke nastale samo u odnosu na tri kaznena djela za koje je optužba protiv okrivljenika odbijena, te je podnositelj dužan sam snositi troškove svoje obrane po branitelju. Ta odluka potvrđena je i u žalbenom postupku. Ustavni sud je odbacio ustavnu tužbu podnositelja, smatrajući da osporavano rješenje o troškovima postupka ne predstavlja pojedinačni akt protiv kojeg bi Ustavni sud bio nadležan pružiti ustavnosudsku zaštitu.

Pred Europskim sudom podnositelj zahtjeva prigovorio je, pozivajući se na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Protokol br. 1 uz Konvenciju), zbog odluka domaćih sudova kojima je odbijena naknada troškova i izdataka njegova branitelja, iako je OKS Zgb presudio da se navedeni troškovi trebaju platiti iz državnog proračuna.

Europski sud je ponovio da koncept „vlasništva“ u prvom stavku čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju ima autonomno značenje koje nije ograničeno na vlasništvo u materijalnim

¹ Zakon o kaznenom postupku (NN 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 178/2004, 115/2006, 152/2008, 76/2009, 80/2011)

dobrima i neovisno je od kvalifikacije u domaćem pravu. Naime, taj članak odnosi se samo na postojeće vlasništvo te se njime ne jamči pravo stjecanja vlasništva. Drugim riječima, nada u priznanje prava vlasništva koje je bilo nemoguće učinkovito ostvariti ne može se smatrati „vlasništvom“ u smislu čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, niti se takvim može smatrati uvjetno potraživanje koje proizlazi iz neispunjenja uvjeta (*Princ Hans-Adam II od Lihtenštajna protiv Njemačke* [VV], br. 42527/98, st. 82.-83., ESLJP 2001-VIII). „Vlasništvo“ u konvencijskom smislu može biti postojeća imovina ili dobra, uključujući potraživanja na temelju kojih podnositelj zahtjeva može tvrditi da ima barem „legitimno očekivanje“ da će steći učinkovito uživanje prava vlasništva. Posljedično, u specifičnom kontekstu svakog pojedinog predmeta, Europski sud ispituje je li podnositelj zahtjeva nositelj materijalnog interesa zaštićenog čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (*Beyeler protiv Italije* [VV], br. 33202/96, st. 100., ECHR 2000-I).

Pojedinac koji želi istaknuti zahtjev u skladu s čl. 34. Konvencije mora moći dokazati da je izravno pogođen mjerom zbog koje prigovara Europskom sudu (*Centar za pravna istraživanja u ime Valentina Câmpeanua protiv Rumunjske* [VV], br. 47848/08, st. 96., ECHR 2014).

U predmetu podnositelja dodatno valja imati na umu da se Konvencijom ne jamči pravo na naknadu troškova nastalih u tijeku kaznenog postupka u kojoj je pojedinac oslobođen, već to pravo može proizlaziti samo iz nacionalnog pravnog uređenja (*Masson i Van Zon protiv Nizozemske*, 28. rujna 1995., st. 49., Serija A br. 327-A).

Europski sud je primjenjujući gore istaknuta opća načela analizirao hrvatsko zakonsko uređenje troškova kaznenog postupka te je primijetio da je optuženik dužan platiti izdatke branitelja osim ako nije odlučeno da taj trošak snosi država. Ujedno, predmetni zahtjev za naknadom tog troška branitelj podnosi izravno nadležnom sudu, a kao što je to je bio slučaj u predmetu podnositelja.

S obzirom na navedeno, sukladno hrvatskom zakonodavstvu pravo potraživati naknadu troškova u konkretnom predmetu nije imao sam podnositelj, već njegov branitelj. Posljedično, podnositelj zahtjeva kao okrivljenik nije ni mogao tvrditi da je bio žrtva navodne povrede čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju jer navedena odluka nije bila od utjecaja na njegovu „vlasništvo“.²

Slijedom navedenog, Europski sud je utvrdio da je zahtjev nedopušten zbog toga što sam podnositelj nije bio žrtve povrede Konvencije te ga je odbacio.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2023. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

² *A contrario*, vidi odluku *Marčan protiv Hrvatske (odl.)*, br. 67390/10, 13. rujna 2016.) u kojem je branitelj prigovorio pred Europskim sudom zbog iznosa troškova koja mu je naknađena u zastupanju okrivljenika koji je oslobođen optužbi, a u kojem njegov status žrtve sukladno članku 34. Konvencije nije bio osporavan niti od Vlade RH niti od Europskog suda.